

مسئولیت‌های سازمان تأمین اجتماعی در قبال ازکارافتادگی بیمه‌شدگان و ارائه خدمات درمانی

علی کیانی^۱، معین صباحی گراغانی^۲، طیبه بلوردی^۳

۱. گروه حقوق عمومی، واحد سیرجان، دانشگاه آزاد اسلامی، سیرجان، ایران

۲. گروه حقوق، واحد کرمان، دانشگاه آزاد اسلامی، کرمان، ایران

۳. گروه حقوق، واحد سیرجان، دانشگاه آزاد اسلامی، سیرجان، ایران

* ایمیل نویسنده مسئول: moinsabahi@yahoo.com

چکیده

سازمان تأمین اجتماعی به عنوان یکی از ارکان اساسی نظام رفاه و تأمین اجتماعی دارای وظیفه‌ها و مسئولیت‌های مهمی در برابر بیمه‌شدگان ازکارافتاده و ارائه خدمات درمانی به آنان دارد. بنابراین، هدف پژوهش بررسی مسئولیت‌های سازمان تأمین اجتماعی در قبال ازکارافتادگی بیمه‌شدگان و ارائه خدمات درمانی بود. این پژوهش توصیفی-تحلیلی از نوع مروری بود. در این مطالعه، اسناد مربوط به ازکارافتادگی بیمه‌شدگان و ارائه خدمات درمانی به آنان مورد بررسی قرار گرفت. بنابراین، روش گردآوری اطلاعات به صورت کتابخانه‌ای و با مراجعه به اسناد صورت گرفته است. نتایج پژوهش حاضر نشان داد که مسئولیت‌های سازمان تأمین اجتماعی در قبال ازکارافتادگی بیمه‌شدگان و ارائه خدمات درمانی در دو بخش مسئولیت‌های رفاهی و درمانی سازمان تأمین اجتماعی در قبال ازکارافتادگی بیمه‌شدگان (با سه مولفه مسئولیت‌های قانونی و اجتماعی، مسئولیت‌های مالی و پرداخت‌های مالی به بیمه‌شدگان و مسئولیت‌های اجرایی و اخلاقی) و وظیفه‌های سازمان تأمین اجتماعی در قبال ارائه خدمات درمانی (با پنج مولفه تأمین خدمات بهداشتی و درمانی، تأمین مالی و هزینه‌های درمانی، قرارداد با مراکز درمانی و اجرای برنامه‌های پیشگیری و ارتقاء سلامت، نظارت و ارزیابی کیفیت خدمات درمانی و پشتیبانی و مشاوره به بیمه‌شدگان) شناسایی شد. با توجه به نتایج این مطالعه، بهبود و ارتقای کیفیت خدمات درمانی و پوشش بیمه‌ای بهتر در دوران ازکارافتادگی یکی از چالش‌های مهم و نیازمند توجه و برنامه‌ریزی بیشتر برای سازمان تأمین اجتماعی است. زیرا بهبود و ارتقای مسئولیت‌های سازمان تأمین اجتماعی در قبال بیمه‌شدگان ازکارافتاده و ارائه خدمات درمانی بهتر و بیشتر یک نیاز مهم و اساسی برای بیمه‌شدگان ازکارافتاده محسوب می‌شود.

کلیدواژگان: سازمان تأمین اجتماعی، ازکارافتادگی، بیمه‌شدگان، خدمات درمانی

تاریخ ارسال: ۷ بهمن ۱۴۰۲

تاریخ بازنگری: ۱۶ فروردین ۱۴۰۳

تاریخ پذیرش: ۱۶ اردیبهشت ۱۴۰۳

تاریخ چاپ: ۲۶ خرداد ۱۴۰۳

How to cite: Kiani, A., Sabahi Garaghani, M., & Balvardi, T. (2024). Responsibilities of the Social Security Organization Regarding the Disability of Insured Persons and the Provision of Medical Services. *Training, Education, and Sustainable Development*, 2(1), 1-9.

© 2024 the authors. This is an open access article under the terms of the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0) License.

Responsibilities of the Social Security Organization Regarding the Disability of Insured Persons and the Provision of Medical Services

Ali Kiani¹, Moin Sabahi Garaghani^{2*}, Tayebbeh Balvardi³

1. Department of Public Law, Si.C., Islamic Azad University, Sirjan, Iran

2. Department of Law, Ke.C., Islamic Azad University, Kerman, Iran

3. Department of Law, Si.C., Islamic Azad University, Sirjan, Iran

*Corresponding Author's Email: moinsabahi@yahoo.com

Abstract

The Social Security Organization, as one of the fundamental pillars of the welfare and social security system, has important duties and responsibilities towards disabled insured persons and provision of medical services to them. Therefore, the aim of the research was examine the responsibilities of the Social Security Organization regarding the disability of insured persons and the provision of medical services. This research was a descriptive-analytical from type of review. In this study, documents related to the disability of insured persons and the provision of medical services to them were examined. Therefore, the method of collecting information was library-based and by referring to documents. The results of the present research showed that the responsibilities of the Social Security Organization regarding the disability of insured persons and the provision of medical services were identified into two sections of the welfare and medical responsibilities of the Social Security Organization regarding the disability of insured persons (with three components of legal and social responsibilities, financial responsibilities and financial payments to insured persons, and executive and moral responsibilities) and the duties of the Social Security Organization regarding the provision of medical services (with five components of providing health and medical services, providing financing and medical expenses, contracting with medical centers and implementing prevention and health promotion programs, monitoring and evaluating the quality of medical services, and supporting and consulting to insured persons). According to the results of this study, improving and promoting the quality of medical services and better insurance coverage during disability is one of the important challenges that requires more attention and planning for the Social Security Organization. Because improving and promoting the responsibilities of the Social Security Organization towards disabled insured persons and provision better and more medical services is an important and fundamental need for disabled insured persons.

Keywords: Social Security Organization, disability, insured persons, medical services

Submit Date: 27 February 2024

Revise Date: 4 April 2024

Accept Date: 5 May 2024

Publish Date: 15 June 2024

تأمین اجتماعی چیزی بیش از یک حق اساسی بشر است که به رفع طیف وسیعی از چالش‌های اقتصادی و اجتماعی کمک می‌کند و باعث افزایش پایداری جامعه می‌شود. سازمان تأمین اجتماعی ابزار استقرار امنیت، عدالت اجتماعی، رفاه و ثبات اجتماعی است و توسعه پایدار هر کشور با کمیت و کیفیت خدمات سازمان تأمین اجتماعی رابطه مستقیم دارد. در کشور ایران، سازمان تأمین اجتماعی به جهت تکلیفی که اصل بیست و نهم قانون اساسی بر دوش دولت گذاشته، اهمیتی مضاعف دارد. به موجب این اصل از قانون اساسی، برخورداری از تأمین اجتماعی از نظر بازنشستگی، بیکاری، پیری، ازکارافتادگی، بی‌سرپرستی، درراه‌ماندگی، حوادث و سوانح، نیاز به خدمات بهداشتی درمانی و مراقبت‌های پزشکی به صورت بیمه و غیره حقی همگانی است. بنابراین، دولت موظف است، طبق قوانین از محل درآمدهای عمومی و درآمدهای حاصل از مشارکت مردم، خدمات و حمایت‌های مالی فوق را برای همه افراد کشور تأمین کند (Enaiati et al., 2022). سازمان تأمین اجتماعی با نیروی کار و قشر آسیب‌پذیر جامعه ارتباط دارد و مسئول حفظ آرامش و کرامت انسانی در دوران فعالیت و بازنشستگی یا ازکارافتادگی را برعهده دارد (Hossain Khan et al., 2023). این سازمان دارای چهار منبع درآمدی اختصاصی شامل سهم کارگر و کارفرما پرداخت‌شده از طریق مالیات بر دستمزد، بودجه اختصاصی از طرف دولت، مالیات بر درآمد برای برخی مشمولان و سود سپرده منابع تأمین اجتماعی می‌باشد (Williams, 2022). در طول قرن گذشته، تأمین اجتماعی به مهم‌ترین برنامه دولتی در پیشرفته‌ترین اقتصادهای جهان تبدیل شده است و آینده سازمان تأمین اجتماعی برای تأمین درآمدهای آتی مستمری‌بگیران و ازکارافتادگان بسیار مهم و ضروری است. به عبارت دیگر، جوامع و کشورها در حال پیرشدن هستند و بر همین اساس روی آینده منابع درآمدی تأمین اجتماعی تمرکز کردند (Arabi et al., 2022). بیشتر کشورهای جهان به نوعی در حال تغییر، تکمیل و اصلاح نظام سلامت خود هستند و یکی از مهم‌ترین عواملی که اصلاحات نظام سلامت را اجتناب‌ناپذیر ساخته، هزینه‌های روزافزون این بخش است. ایجاد نظام سلامت خوب و عادلانه از وظیفه‌ها و مسئولیت‌های دولت می‌باشد و نظام سلامتی خوب است که پاسخگو و عادلانه بوده و با کاهش مرگ و ناتوانی قابل پیشگیری، کاهش دردها و رنج‌های قابل اجتناب و با رعایت احترام و شأن افراد بتواند باعث ارتقای سلامت جامعه گردد (Noohi et al., 2022).

تأمین اجتماعی حمایتی است که جامعه از طریق سازمان تأمین اجتماعی در برابر نابسامانی‌های اقتصادی و اجتماعی ناشی از قطع یا کاهش درآمد افراد بر اثر بیکاری، بیماری، بارداری، ازکارافتادگی، سالمندی، فوق و افزایش هزینه‌های بهداشتی و درمانی به اعضای خود ارائه می‌دهد (Du et al., 2021). حمایت از بیکاران و ازکارافتادگان یکی از مهم‌ترین اجزای سیاست‌های حمایت اجتماعی کشورها است و این نوع حمایت هم از نظر اجتماعی و سیاسی و هم از نظر اقتصادی حائز اهمیت فراوانی می‌باشد که در کشور ایران با همکاری وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی توسط سازمان تأمین اجتماعی ارائه می‌گردد (Mortazavisaee et al., 2023). ازکارافتادگی به صورت اختلال جسمی، روانی و اجتماعی تعریف می‌شود و بر شغل و وضعیت خانوادگی ازکارافتادگان تاثیر می‌گذارد. مفهوم ازکارافتادگی به هر نوع ناتوانی کوتاه‌مدت و بلندمدتی برای انجام کار اشاره دارد که فرد جان خود را از دست ندهد و دچار آسیب‌هایی در حوزه‌های توانایی حرکتی و شناختی نگردد (Cromeens et al., 2024). ازکارافتادگی به دو شکل جزئی و کلی وجود دارد؛ به طوری که در ازکارافتادگی جزئی میزان قدرت کار بیمه‌شده به علت حادثه ناشی از کار کاهش می‌یابد. به عبارت دیگر، ازکارافتادگی جزئی به صورتی است که بیمه‌شده با اشتغال به کار سابق یا کار دیگری فقط بخشی از درآمد قبلی خود را به دست آورد. در ازکارافتادگی کلی، بیمه‌شدگانی که طبق نظر پزشک معالج غیرقابل علاج تشخیص داده می‌شوند یا پس از انجام خدمات توانبخشی و اعلام نتیجه توانبخشی به عنوان ازکارافتادگی کلی قلمداد می‌شوند که نتوانند به اشتغال قبلی یا کار دیگری مشغول به کار شوند (MacEachen et al., 2019). بر اساس بندی ۱۴ ماده ۲ قانونی تأمین اجتماعی در تعریف ازکارافتادگی جزئی آمده است که ازکارافتادگی جزئی عبارت است از کاهش قدرت کار بیمه‌شده به نحوی که با اشتغال به کار سابق یا کار دیگری فقط قسمتی از درآمد خود را به دست آورد. بر اساس بند ۱۳ ماده ۲ قانون تأمین اجتماعی در تعریف ازکارافتادگی کلی چنین آمده است که ازکارافتادگی کلی عبارت است از کاهش قدرت کار فرد بیمه‌شده به نحوی که نتواند با اشتغال به کار سابق یا کار دیگری بیش از

یک سوم از درآمد قبلی خود را به دست آورد (Montazeri Almoshiri et al., 2022). سازمان تأمین اجتماعی یک سازمان بیمه‌گر اجتماعی است که وظیفه‌ها و مسئولیت‌های آن در دو بخش بیمه‌ای و درمانی است و برای اجرای آن دارای تشکیلات مرکزی، واحدها، شعبه‌ها، نمایندگی‌ها، مراکز درمانی و بیمارستانی و غیره می‌باشد (Nagashima & Furuse, 2022).

سازمان تأمین اجتماعی در ایران، به‌طور خاص با چالش‌هایی غیر از چالش‌های سازمان‌های تأمین اجتماعی سایر کشورها مانند تحمیل بیمه‌های حمایتی بر سازمان تأمین اجتماعی، پرداخت‌نشدن تعهدهای قانونی دولت (افزایش فزاینده بدهی‌های دولت به سازمان تأمین اجتماعی)، قوانین بازنشستگی پیش از موعد، نرخ‌های جایگزینی بالا در ایران نسبت به دنیا (نسبت میانگین مستمری به میانگین دستمزد بیمه‌شدگان)، سرمایه‌گذار بسیار ناچیز و غیراصولی با درآمدهای سازمان تأمین اجتماعی، نرخ حق بیمه بالا نسبت به الگوی جهانی، تعداد سال‌های بیمه‌پردازی، محاسبات بازنشستگی و ساختار مدیریتی سازمان تأمین اجتماعی مواجه است (Arabi et al., 2022). سازمان تأمین اجتماعی به‌عنوان نهاد متولی حامی از سوی دستگاه حاکمیت برای شهروندان که از طریق وضع قوانین و مقررات به حوزه حقوقی ورود داشته در قابل اقبال مختلف جامعه و در راستای تأمین رفاه و آسایش آنها مسئول شناخته و حسب مورد وفق قوانین موجود در قبال بیمه‌شدگان و ازکارافتادگان و تأمین هزینه‌های رفاه و خدمات درمانی و بهداشتی وظایفی را برعهده گرفته است. بدیهی است که هم ساختار حقوقی و قانونی سازمان تأمین اجتماعی در ایران و جهان و هم چارچوب خدمات این سازمان در کشورهای مختلف متنوع و از اساس مستقل می‌باشد. بنابراین، آنچه در پژوهش حاضر به‌عنوان یک دغدغه مطرح بوده، بررسی گوشه‌ای از وظیفه‌ها و مسئولیت‌های سازمان تأمین اجتماعی در قبال شهروندان ازکارافتاده و ارائه خدمات درمانی به آنها است. سازمان تأمین اجتماعی دارای وظیفه‌ها و مسئولیت‌هایی در دو بخش بیمه‌ای و درمانی می‌باشد که از یک سو، پژوهش‌های گذشته کمتر به بررسی آن پرداختند و از سوی دیگر، پژوهشی که مسئولیت‌های سازمان تأمین اجتماعی در قبال ازکارافتادگی بیمه‌شدگان و ارائه خدمات درمانی را بررسی کرده باشد، یافت نشد. در نتیجه، ضروری است که پژوهش‌هایی در این زمینه صورت پذیرد و بر اساس آنها راهکارهایی برای بهبود وضعیت موجود طراحی و اجرا گردد. بنابراین، هدف پژوهش بررسی مسئولیت‌های سازمان تأمین اجتماعی در قبال ازکارافتادگی بیمه‌شدگان و ارائه خدمات درمانی بود.

روش‌شناسی

این پژوهش توصیفی-تحلیلی از نوع مروری بود که در آن مسئولیت‌های سازمان تأمین اجتماعی در قبال ازکارافتادگی بیمه‌شدگان و ارائه خدمات درمانی بررسی شد. در این مطالعه، اسناد مربوط به ازکارافتادگی بیمه‌شدگان و ارائه خدمات درمانی به آنان مورد بررسی قرار گرفت. بنابراین، روش گردآوری اطلاعات به‌صورت کتابخانه‌ای و با مراجعه به اسناد صورت گرفته است.

برای انجام این پژوهش همه اسناد اسناد مربوط به ازکارافتادگی بیمه‌شدگان و ارائه خدمات درمانی یک به یک مورد بررسی و تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. برای این منظور ابتدا عنوان‌های اسناد مورد بررسی قرار گرفت و در صورت رد شدن از این فیلتر، نوبت بررسی چکیده و کلیات اسناد شد که در صورت مرتبط بودن به‌عنوان نمونه انتخاب شد. در نهایت، بر اساس تجزیه و تحلیل‌های صورت گرفته بر روی اسناد مربوط به ازکارافتادگی بیمه‌شدگان و ارائه خدمات درمانی، یافته‌های مطالعه حاضر نگارش شدند. لازم به ذکر است که اصول و موازین اخلاقی مانند رعایت اصل امانت‌داری در نگارش مطالب رعایت شد.

یافته‌ها

یافته‌های پژوهش حاضر درباره مسئولیت‌های سازمان تأمین اجتماعی در قبال ازکارافتادگی بیمه‌شدگان و ارائه خدمات درمانی در دو بخش تنظیم شد که در جدول ۱ قابل مشاهده است.

جدول ۱. مسئولیت‌های سازمان تأمین اجتماعی در قبال ازکارافتادگی بیمه‌شدگان و ارائه خدمات درمانی

مسئولیت‌ها	مولفه
مسئولیت‌های رفاهی و درمانی سازمان تأمین اجتماعی در قبال ازکارافتادگی بیمه‌شدگان	مسئولیت‌های قانونی و اجتماعی مسئولیت‌های مالی و پرداخت‌های مالی به بیمه‌شدگان
وظیفه‌های سازمان تأمین اجتماعی در قبال ارائه خدمات درمانی	مسئولیت‌های اجرایی و اخلاقی تأمین خدمات بهداشتی و درمانی تأمین مالی و هزینه‌های درمانی قرارداد با مراکز درمانی و اجرای برنامه‌های پیشگیری و ارتقاء سلامت نظارت و ارزیابی کیفیت خدمات درمانی پشتیبانی و مشاوره به بیمه‌شدگان

همان‌طور که در جدول ۱ مشاهده می‌شود، مسئولیت‌های سازمان تأمین اجتماعی در قبال ازکارافتادگی بیمه‌شدگان و ارائه خدمات درمانی در دو بخش مسئولیت‌های رفاهی و درمانی سازمان تأمین اجتماعی در قبال ازکارافتادگی بیمه‌شدگان با سه مولفه و وظیفه‌های سازمان تأمین اجتماعی در قبال ارائه خدمات درمانی با پنج مولفه تنظیم شد که در ادامه هر یک تشریح می‌شوند.

۱. مسئولیت‌های رفاهی و درمانی سازمان تأمین اجتماعی در قبال ازکارافتادگی بیمه‌شدگان

سازمان تأمین اجتماعی به‌عنوان یک نهاد مهم در ارائه خدمات اجتماعی و بیمه‌ای نقش کلیدی در حمایت از افراد بیمه‌شده و ازکارافتادگان دارد. مسئولیت‌های رفاهی و درمانی این سازمان در قبال ازکارافتادگی بیمه‌شدگان را می‌توان در سه مولفه زیر مورد بررسی قرار داد.

الف) مسئولیت‌های قانونی و اجتماعی: سازمان تأمین اجتماعی بر اساس قوانین و مقررات ملی، مسئولیت ارائه خدمات بیمه‌ای و اجتماعی به بیمه‌شدگان و ازکارافتادگان را برعهده دارد. این قوانین شامل مقرراتی است که به‌طورمستقیم به حقوق و تکلیف بیمه‌شدگان، کارفرمایان و سازمان تأمین اجتماعی اشاره دارند. به‌عنوان مثال، قوانین کار و بیمه‌های اجتماعی تعیین می‌کنند که سازمان باید به ازکارافتادگان بیمه‌شده بیمه بیکاری، بیمه بازنشستگی و بیمه درمانی پرداخت کند.

سازمان تأمین اجتماعی دارای مسئولیت اجتماعی فراتر از تعهدهای قانونی است که این مسئولیت شامل حمایت از رفاه اجتماعی و اقتصادی بیمه‌شدگان و خانواده‌های آنها، کاهش نابرابری‌های اجتماعی و اقتصادی و ایجاد شرایط بهتر برای زندگی و کار در جامعه می‌باشد. این مسئولیت‌ها می‌تواند شامل ارائه آموزش‌ها، برنامه‌های بازتوانی و توانبخشی و برنامه‌های حمایتی برای خانواده‌های بیمه‌شدگان باشد.

ب) مسئولیت‌های مالی و پرداخت‌های مالی به بیمه‌شدگان: یکی از مبانی مهم مسئولیت سازمان تأمین اجتماعی، مدیریت منابع مالی و بودجه‌ای است که از طریق پرداخت‌های بیمه‌شدگان و کارفرمایان جمع‌آوری می‌شود. سازمان باید این منابع را به نحو احسن مدیریت کند تا بتواند به تعهدهای بیمه‌ای خود در بلندمدت عمل کند که شامل سرمایه‌گذاری‌های مالی، مدیریت ریسک و برنامه‌ریزی برای آینده در جهت حفظ پایداری مالی است.

ماهیت پرداخت‌های صورت‌گرفته از سوی سازمان تأمین اجتماعی را می‌توان از جنبه‌های مختلفی مورد بررسی قرار داد. این پرداخت‌ها در قالب انواع خدمات بیمه‌ای و حمایتی به افراد بیمه‌شده و کارفرمایان ارائه می‌شوند. در اینجا به توضیح ماهیت این پرداخت‌ها از دیدگاه‌های حقوقی، مالی و اجتماعی می‌پردازیم. از منظر حقوقی پرداخت‌های سازمان تأمین اجتماعی به‌عنوان تعهدهای قانونی این سازمان در برابر بیمه‌شدگان و کارفرمایان تعریف می‌شوند. این تعهدها بر اساس قوانین و مقررات ملی، مانند قانون کار و قانون تأمین اجتماعی ایجاد شدند. پرداخت‌ها شامل انواع مزایا و خدماتی می‌شوند که به موجب این قوانین به افراد بیمه‌شده مانند مستمری بازنشستگی، بیمه بیکاری، بیمه ازکارافتادگی، کمک‌هزینه‌های درمانی و مزایای مرخصی زایمان تعلق می‌گیرد. پرداخت‌های تأمین اجتماعی مشمول قوانین و مقررات سخت‌گیرانه‌ای هستند که نحوه تخصیص و پرداخت آنها را تنظیم می‌کنند. این قوانین و مقررات تضمین می‌کنند که منابع مالی به درستی مدیریت و مزایا به افرادی که واجد شرایط هستند، پرداخت شوند. همچنین، نظارت و کنترل‌های قانونی وجود دارند تا از هرگونه سوءاستفاده

یا فساد در این سیستم جلوگیری شود. همچنین، از منظر اجتماعی پرداخت‌های تأمین اجتماعی به منظور حمایت از رفاه و بهبود کیفیت زندگی افراد بیمه‌شده و خانواده‌های آنها صورت می‌گیرد. این پرداخت‌ها نقش مهمی در کاهش نابرابری‌های اجتماعی و اقتصادی دارند و به تأمین حداقل معیشت برای افراد در شرایط مختلف زندگی از جمله بیکاری، بیماری، بازنشستگی و ناتوانی از کار کمک می‌کنند. پرداخت‌های تأمین اجتماعی به‌عنوان یک شبکه ایمنی اجتماعی عمل می‌کنند که از افراد در مقابل ریسک‌های اقتصادی و اجتماعی حمایت می‌کند. ماهیت بیمه‌ای این پرداخت‌ها نیز بسیار حائز اهمیت است. سازمان تأمین اجتماعی به‌عنوان یک نهاد بیمه‌گر عمل می‌کند که بر اساس اصل بیمه‌گری، ریسک‌ها و هزینه‌های مرتبط با بیکاری، بیماری، از کارافتادگی، بازنشستگی و سایر شرایط مشابه را بین همه اعضای جامعه توزیع می‌کند. این بدان معناست که هر فرد با پرداخت سهمی از حق بیمه در سیستم بیمه اجتماعی شرکت می‌کند و در مقابل، در صورت وقوع شرایط بیمه‌شده از مزایا و خدمات مربوطه بهره‌مند می‌شود. علاوه بر آن، از منظر مالی، پرداخت‌های تأمین اجتماعی به‌عنوان بخشی از سیستم تأمین مالی اجتماعی عمل می‌کنند. منابع مالی این سازمان از طریق پرداخت‌های ماهیانه بیمه‌شدگان و کارفرمایان جمع‌آوری می‌شود و سپس به شکل مزایا و خدمات به بیمه‌شدگان پرداخت می‌گردد. این پرداخت‌ها باید به‌گونه‌ای مدیریت شوند که تعادل مالی سازمان حفظ و بتواند به تعهدهای بلندمدت خود عمل کند. به عبارت دیگر، سازمان تأمین اجتماعی باید منابع مالی را به‌طور پایدار و کارآمد مدیریت کند تا بتواند به نیازهای آینده بیمه‌شدگان پاسخ دهد. به‌طور کلی، ماهیت پرداخت‌های صورت‌گرفته از سوی سازمان تأمین اجتماعی چندوجهی و شامل ابعاد حقوقی، مالی و اجتماعی است. این پرداخت‌ها به‌منظور حمایت از افراد در برابر ریسک‌های اقتصادی و اجتماعی، کاهش نابرابری‌ها و تأمین حداقل معیشت در شرایط مختلف زندگی طراحی و بدین ترتیب، سازمان تأمین اجتماعی نقش حیاتی در حفظ و بهبود رفاه اجتماعی و اقتصادی افراد جامعه ایفا می‌کند.

ج) مسئولیت‌های اجرایی و اخلاقی: سازمان تأمین اجتماعی مسئول اجرای دقیق و کارآمد قوانین و مقررات مربوط به بیمه‌های اجتماعی است. این مسئولیت شامل ثبت‌نام بیمه‌شدگان و کارفرمایان، جمع‌آوری حق بیمه، پردازش درخواست‌های بیمه و پرداخت مزایا به بیمه‌شدگان است. این سازمان باید سیستم‌ها و فرایندهایی را ایجاد کند که به بهترین شکل ممکن این وظایف را انجام دهد و خدمات به‌موقع و مناسبی را ارائه دهد.

مسئولیت اخلاقی سازمان تأمین اجتماعی به تعهدهای آن در قبال رفتار منصفانه و اخلاقی با بیمه‌شدگان و کارفرمایان اشاره دارد. این مسئولیت شامل شفافیت در ارائه اطلاعات، برخورد محترمانه با همه افراد و جلوگیری از هرگونه تبعیض و فساد می‌باشد. بنابراین، سازمان تأمین اجتماعی باید به اصول اخلاقی و استانداردهای حرفه‌ای پایبند باشد تا اعتماد عمومی را حفظ کند. مسئولیت‌های سازمان تأمین اجتماعی نه تنها از طریق قوانین و مقررات تعیین، بلکه از طریق تعهدهای اجتماعی و اخلاقی نیز تعریف می‌شوند. سازمان تأمین اجتماعی باید با مدیریت کارآمد منابع، اجرای دقیق قوانین و مقررات و پایبندی به اصول اخلاقی به حمایت از بیمه‌شدگان پرداخته و در جهت رفاه اجتماعی و اقتصادی جامعه تلاش کند.

۲. وظیفه‌های سازمان تأمین اجتماعی در قبال ارائه خدمات درمانی

سازمان تأمین اجتماعی در بسیاری از کشورها از جمله ایران، وظایف گسترده‌ای در قبال ارائه خدمات درمانی به بیمه‌شدگان خود دارد. به‌طور کلی، این وظیفه‌ها را می‌توان در پنج مولفه زیر مورد بررسی قرار داد.

الف) تأمین خدمات بهداشتی و درمانی: یکی از اصلی‌ترین وظایف سازمان تأمین اجتماعی، تأمین و ارائه خدمات بهداشتی و درمانی به بیمه‌شدگان است که این خدمات شامل مراقبت‌های اولیه بهداشتی (مانند ویزیت پزشکان عمومی، مشاوره‌های بهداشتی، واکسیناسیون و ارائه داروهای ضروری)، خدمات تخصصی و بیمارستانی (مانند ویزیت‌های تخصصی، بستری شدن در بیمارستان‌ها، انجام جراحی‌ها و سایر خدمات درمانی تخصصی) و خدمات پاراکلینیکی (مانند آزمایش‌های تشخیصی، تصویربرداری پزشکی مانند سی‌تی‌اسکن، فیزیوتراپی و توانبخشی) می‌باشد.

ب) تأمین مالی و هزینه‌های درمانی: سازمان تأمین اجتماعی وظیفه دارد هزینه‌های درمانی بیمه‌شدگان را تأمین و پوشش دهد که این خدمات شامل پرداخت هزینه‌های بستری و جراحی (مانند تأمین هزینه‌های بیمارستانی و جراحی‌های ضروری برای بیمه‌شدگان)، پرداخت هزینه‌های دارو و تجهیزات پزشکی (مانند تأمین هزینه‌های داروهای تجویزی و تجهیزات پزشکی مورد نیاز بیمه‌شدگان) و پرداخت هزینه‌های درمانی سرپایی (مانند تأمین هزینه‌های ویزیت پزشکان، آزمایش‌های تشخیصی و سایر خدمات درمانی سرپایی) می‌باشد.

ج) قرارداد با مراکز درمانی و اجرای برنامه‌های پیشگیری و ارتقاء سلامت: سازمان تأمین اجتماعی با مراکز درمانی مختلف قراردادهایی منعقد می‌کند تا بیمه‌شدگان بتوانند از خدمات این مراکز استفاده کنند. این قراردادها شامل بیمارستان‌ها، کلینیک‌ها، مطب‌های پزشکان و داروخانه‌ها می‌شود و هدف از این قراردادها، ایجاد شبکه‌ای گسترده و کارآمد از ارائه‌دهندگان خدمات درمانی است که بتوانند نیازهای بیمه‌شدگان را به‌طور کامل پوشش دهند.

همچنین، سازمان تأمین اجتماعی برنامه‌های متعددی برای پیشگیری از بیماری‌ها و ارتقاء سلامت بیمه‌شدگان اجرا می‌کند. این برنامه‌ها شامل آموزش و آگاه‌سازی (مانند برگزاری دوره‌های آموزشی و ارائه اطلاعات بهداشتی به بیمه‌شدگان برای افزایش آگاهی و تشویق به رفتارهای سالم)، پیشگیری از بیماری‌ها (مانند اجرای برنامه‌های واکسیناسیون، غربالگری بیماری‌ها و بررسی‌های دوره‌ای سلامت) و تشویق به سبک‌زندگی سالم (مانند ارائه مشاوره‌های تغذیه‌ای و ورزشی، برنامه‌های ترک اعتیاد و کنترل بیماری‌های مزمن) می‌باشد.

د) نظارت و ارزیابی کیفیت خدمات درمانی: سازمان تأمین اجتماعی مسئولیت نظارت و ارزیابی کیفیت خدمات درمانی ارائه‌شده به بیمه‌شدگان را نیز بر عهده دارد که این خدمات شامل بازرسی‌های دوره‌ای (مانند انجام بازرسی‌ها و ارزیابی‌های دوره‌ای از مراکز درمانی طرف قرارداد)، نظرسنجی از بیمه‌شدگان (مانند جمع‌آوری بازخورد و نظرات بیمه‌شدگان درباره کیفیت خدمات دریافت‌شده) و اقدامات اصلاحی (مانند اجرای اقدامات اصلاحی برای بهبود کیفیت خدمات درمانی بر اساس نتایج نظارت و ارزیابی‌ها) می‌باشد.

ه) پشتیبانی و مشاوره به بیمه‌شدگان: سازمان تأمین اجتماعی به ارائه مشاوره و پشتیبانی به بیمه‌شدگان درخصوص استفاده از خدمات درمانی می‌پردازد. این خدمات شامل مشاوره تلفنی و حضوری (مانند ارائه مشاوره‌های بهداشتی و درمانی از طریق تلفن یا به‌صورت حضوری) و راهنمایی در استفاده از خدمات درمانی (مانند ارائه راهنمایی‌های لازم به بیمه‌شدگان درخصوص نحوه استفاده از خدمات درمانی و مراکز طرف قرارداد) می‌باشد.

وظایف سازمان تأمین اجتماعی در قبال ارائه خدمات درمانی بسیار گسترده و متنوع است. این سازمان باید با تأمین و مدیریت منابع مالی، انعقاد قرارداد با مراکز درمانی، اجرای برنامه‌های پیشگیری و ارتقاء سلامت، نظارت بر کیفیت خدمات درمانی و ارائه مشاوره و پشتیبانی به بیمه‌شدگان به‌دنبال حفظ و بهبود سلامت جامعه باشد که اجرای این وظایف به‌صورت کارآمد و مؤثر می‌تواند نقش مهمی در افزایش سطح رفاه و سلامت عمومی ایفا کند.

بحث و نتیجه‌گیری

هر جامعه‌ای برای تداوم حیات و بقای خود به کار و فعالیت نیاز دارد تا بتواند احتیاج‌های خود را برطرف نماید. در کشور ایران، سازمان تأمین اجتماعی مسئولیت پرداخت مزایا به بیمه‌شدگان از کارافتاده را دارد و نیاز است که درباره مسئولیت‌های این سازمان پژوهش‌هایی با هدف شناخت این مسئولیت‌ها و تلاش برای بهبود و ارتقای آنها طراحی و اجرا نمود. بنابراین، هدف پژوهش بررسی مسئولیت‌های سازمان تأمین اجتماعی در قبال از کارافتادگی بیمه‌شدگان و ارائه خدمات درمانی بود.

سازمان تأمین اجتماعی نقش حیاتی در حمایت از بیمه‌شدگان در مواجهه با از کارافتادگی و تأمین هزینه‌های خدمات درمانی ایفا می‌کند. این حمایت‌ها نه تنها جنبه اقتصادی و مالی دارند، بلکه از منظر حقوقی نیز به‌عنوان یکی از حقوق بنیادین شهروندان تلقی می‌شوند. بر اساس قوانین سازمان تأمین اجتماعی، بیمه‌شدگان از حقوق مشخصی مانند مستمری از کارافتادگی و پوشش هزینه‌های درمانی برخوردارند که هدف

آن‌ها تأمین امنیت اقتصادی و بهبود کیفیت زندگی افراد در مواقع از کارافتادگی است. همچنین، از منظر حقوقی، سازمان تأمین اجتماعی موظف است با رعایت اصول قانونی و اداری، به‌موقع و به‌طور عادلانه این خدمات را ارائه کند. عدم اجرای صحیح این مسئولیت‌ها می‌تواند نقض حقوق بیمه‌شدگان و زمینه‌ساز بروز دعاوی حقوقی گردد. از سوی دیگر، بهبود کیفیت و گستردگی خدمات درمانی و پوشش‌های بیمه‌ای به‌ویژه در مواجهه با تغییرهای اجتماعی و اقتصادی، ضرورت دارد تا سیستم تأمین اجتماعی پاسخگوی نیازهای روزافزون بیمه‌شدگان باشد. بنابراین، ارتقای کارایی نظام تأمین اجتماعی در پرداخت مستمری از کارافتادگی و ارائه خدمات درمانی از جمله اصلاحات ساختاری و به‌روزرسانی قوانین ضروری به نظر می‌رسد تا این سازمان بتواند در حفظ حقوق بیمه‌شدگان و ارتقای کیفیت زندگی آن‌ها نقش موثرتری ایفا نماید.

به‌طور کلی نتایج پژوهش حاضر مؤید این است که مسئولیت رفاهی و درمانی سازمان تأمین اجتماعی شامل مسئولیت‌های قانونی، اجتماعی، مالی به بیمه‌شدگان، مسئولیت‌های حقوقی و بیمه‌ای است و درخصوص ارائه خدمات درمانی نیز این سازمان موظف به تأمین خدمات بهداشتی و درمانی، تأمین مالی هزینه‌های درمانی، قرارداد با مراکز درمانی، اجرای برنامه‌های پیشگیری و ارتقاء سلامت، نظارت و ارزیابی کیفیت خدمات درمانی، پشتیبانی و مشاوره به بیمه‌شدگان بوده و در قبال از کارافتادگی نیز مسئولیت‌هایی نظیر ارائه مستمری از کارافتادگی، خدمات درمانی و توانبخشی، پشتیبانی اجتماعی و مشاوره، بازگشت به کار و اشتغال مجدد را برعهده دارد.

مشارکت نویسندگان

در نگارش این مقاله تمامی نویسندگان نقش یکسانی ایفا کردند.

تعارض منافع

در انجام مطالعه حاضر، هیچ‌گونه تضاد منافی وجود ندارد.

موازین اخلاقی

در انجام این پژوهش تمامی موازین و اصول اخلاقی رعایت گردیده است.

شفافیت داده‌ها

داده‌ها و مآخذ پژوهش حاضر در صورت درخواست از نویسنده مسئول و ضمن رعایت اصول کپی رایت ارسال خواهد شد.

حامی مالی

این پژوهش حامی مالی نداشته است.

References

- Arabi, S. H., Maleki, M. H., & Ansari, H. (2022). Identifying and analyzing influencing drivers on the future of income resources of Social Security Organization. *Journal of Program and Development Research*, 3(3), 73-106.
- Cromeens, M. G., Knafl, K., Robinson, W. R., Carey, E. T., Haji-Noor, Z., & Thoyre, S. (2024). Endometriosis and disability: Analysis of federal court appeals of social security disability insurance and supplemental security income claims by individuals suffering from endometriosis. *Women's Health Issues*, 34(3), 221-231.

- Du, P., Dong, T., & Ji, J. (2021). Current status of the long-term care security system for older adults in China. *Research on Aging*, 43(3-4), 136-146.
- Enaiati, A., Kordestani, Gh., & Mohammadi Molgharni, A. (2022). Provide a model for assessing financial sustainability in the Social Security Organization. *Journal of Accounting and Social Interests*, 12(1), 1-34.
- Hossain Khan, T., MacEachen, E., Premji, S., & Neiterman, E. (2023). Self-employment, illness, and the social security system: a qualitative study of the experiences of solo self-employed workers in Ontario, Canada. *BMC Public Health*, 23(643), 1-14.
- MacEachen, E., Varatharajan, S., Du, B., Bartel, E., & Ekberg, K. (2019). The uneven foci of work disability research across cause-based and comprehensive social security systems. *International Journal of Health Services*, 49(1), 142-164.
- Montazeri Almoshiri, M., Aboueiah, F., & Behniafar, A. (2022). Legal and ethical analysis of early retirement, disability and death in hard and harmful jobs. *Ethics in Science and Technology*, 17(5), 24-28.
- Mortazavisaraei, K., Mahmoodzadeh, M., & Izadbakhsh, H. (2023). The effects of the COVID-19 pandemic on the performance of the unemployment insurance fund with the approach system dynamics: a case study of social security organization of Iran. *The Iranian Journal of Health Insurance*, 6(1), 13-22.
- Nagashima, F., & Furuse, J. (2022). Treatments for elderly cancer patients and reforms to social security systems in Japan. *International Journal of Clinical Oncology*, 27(2), 310-315.
- Noohi, M., Seyedin, S. H., Zaboli, R., Ghods, S., & Najafi, L. (2022). Identifying the dimensions and components affecting paraclinical services in the Social Security Organization. *Tehran University Medical Journal*, 80(2), 135-142.
- Williams, M. J. (2022). The injustices of the Social Security System with regard to psychiatric patients. *Psychiatric Services*, 73(11), 1313.